

6. Wiener N. God & Golem, Inc.: A Comment on certain points where cybernetics impinges on religion. MIT Press, 1964.

7. Dreyfus H.L., Dreyfus S.E. Making a mind versus modeling the brain. URL: https://www.amacad.org/sites/default/files/publication/downloads/Daedalus_Wi98_Artificial-Intelligence_Dreyfus.pdf

8. Солодухін С.В., Шайтанова Є.С. Сучасні підходи до аналізу впливу поведінкових факторів в управлінні економічними об'єктами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 15(2). С. 129-132.

Кузьміна О.,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки

Національний авіаційний університет

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОЦІНКИ СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В роботі розглянуто проблему формування ефективної оцінки стану економічної безпеки підприємства, виділено основні методичні підходи до оцінки стану й ефективності її організації.

Ключові слова: оцінка, економічна безпека, стан, методика, проблема, підприємство.

Сучасні умови функціонування вітчизняних економічних суб'єктів господарювання, яким характерні значна невизначеність та інколи досить радикальні рішення влади, суттєво ускладнюють їх діяльність та збільшують диспропорції подальшого розвитку. Вказане безпосередньо впливає на рівень економічної безпеки підприємства, а ігнорування негативних впливів або неправильний вибір методу оцінки динаміки показників економічної безпеки суб'єктів господарювання може суттєво підірвати економічну стійкість підприємства та призвести до найгірших наслідків, зокрема, банкрутства.

Проблема забезпечення та оцінки економічної безпеки підприємства ускладнюється ще й її багатоаспектністю: фінанси, персонал, інформаційна, технологічна та інші складові, на кожен з яких впливають як внутрішні, так і зовнішні фактори (загрози). Актуальність дослідження підходів до оцінки економічної безпеки підприємства також обумовлена недостатньою теоретичною опрацьованістю даного питання, оскільки поняття «економічна безпека» отримало розвиток та зазнало активного вивчення лише в кінці

Секція 1. Аналітичні методи та економіко-математичні моделі в задачах управління економічними системами

минулого століття.

Опрацюванню питань оцінки рівня економічної безпеки підприємств присвятили свою роботи такі науковці, як Артамонова Н.С., Атрашкова А.В., Вихристюк О.С., Гордієнко Т.М., Гришко Н.Є., Данілова Е.І. [1], Клебанової Т.С., Колісніченко П.Т., Марущак С.М., Маслак О.І., Олейникова Є.А., Резніков О.Л., Ткаченко А.М., Ткачук Г.О., Третяк В.В. та ін. Підвищена увага науковців до проблеми формування ефективної оцінки стану економічної безпеки підприємств породжує нові погляди та пропозиції. У зв'язку з цим основною метою дослідження є дослідження питання формування ефективної оцінки стану економічної безпеки підприємства для підвищення її стійкості.

На даний час в працях науковців виділено декілька основних методичних підходів до оцінки стану й ефективності організації економічної безпеки підприємства. Так, у роботах [2-5] виділено:

– ресурсно-функціональний підхід, базою якого є аналіз складових системи економічної безпеки підприємства;

– індикаторно-пороговий підхід, який полягає у порівнянні фактичних значень основних показників діяльності суб'єкту господарювання з граничними величинами, найчастіше використовується для оцінки ефективності економічної безпеки на макрорівні;

– програмно-цільовий підхід, який передбачає комплексний, багатофакторний аналіз всіх складових економічної безпеки підприємства;

– експертний підхід, який враховує оцінку фахівців (експертів) з проблем ефективності економічної безпеки суб'єктів господарювання;

– теорія економічних ризиків, яка стала фундаментом для нового підходу, що використовує прогнозування та аналіз загроз економічній безпеці підприємства, а також передбачає розрахунок можливого розміру збитку у зіставленні з розміром доходу;

– комплексний підхід, що передбачає обчислення інтегрально-системного показника, значення якого вказує на рівень економічної безпеки підприємства та який визначається як середньозважена інтегральна величина функціональних показників кожної її підсистеми;

– матричний підхід, який визначає загальний стан системи економічної безпеки підприємства на основі матриць, наприклад, матриці SWOT-аналізу.

Також в дослідженні економічної безпеки підприємства як системного утворення також використовують адаптивне прогнозування, в основі якого покладено адаптаційні властивості інформації. Це пояснює змінність чутливості прогнозу в залежності від заданих умов.

На вибір методу оцінки рівня економічної безпеки підприємства та її результати впливають основні складові мікрорівня економічної безпеки та

ймовірність визначення ризиків, тобто факторів, які суттєво впливають на динаміку безпеки. Серед таких факторів можна відмітити відповідність законодавчої бази країни сучасним потребам економічних суб'єктів, діючий рівень оподаткування, ресурсний потенціал підприємства, який визначає його інвестиційну привабливість. З вказаного видно, що економічна безпека підприємства нерозривно пов'язана з економічною безпекою держави і визначається рівнем його адаптації до мінливих умов функціонування.

В [6] проведено розгорнутий аналіз та наведено класифікацію факторів впливу на дві умовні групи: позитивні та деструктивні фактори, зокрема, зона ризику, виклик, небезпека, загроза; зовнішні та внутрішні; об'єктивні/суб'єктивні; (не)систематичні; (не)керовані; активні / пасивні та ін.

Отже, з метою мінімізації негативних впливів на економічну безпеку підприємства важливим є вибір ефективного методу оцінки та захисту від можливих для неї загроз. В цьому питанні слід враховувати безліч загроз і небезпек різного походження та різної природи. Врахування багатогранності системи економічної безпеки розширює можливості підприємств під час проведення оцінки економічної безпеки підприємства.

Список використаних джерел

1. Данілова Е.І. Концепція системного підходу до управління економічною безпекою підприємства: монографія. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2020. 342 с.

2. Фролова Л.В., Роженко О.В. Методичні підходи до оцінювання економічної безпеки підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 3 (177). С. 199-209. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/ape_2016_3_26.pdf (дата звернення: 25.02.2024).

3. Івончак І. Аналіз методичних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємництва. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2021. №10. С. 29-37. URL: <http://www.tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/204/201> (дата звернення: 25.02.2024).

4. Іванілов О.С., Дмитрієва О.І. Методи оцінки рівня економічної безпеки промислових підприємств. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2018. № 2. С. 66-83. URL: <https://dspace.khadi.kharkov.ua/items/a5ea39ce-01d7-4ff8-9c40-a08a4a2598ab> (дата звернення: 25.02.2024).

5. Козаченко Г.В., Погорелов Ю.С. Оцінювання економічної безпеки підприємства: аналіз основних підходів URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/1301/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B7%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B>

А

%D0%BE_%D0%9F%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BB%D
0
%BE%D0%B2_%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B8
. PDF. (дата звернення: 25.02.2024).

6. Орлик О.В. Аналіз факторів впливу на економічну безпеку підприємств та методи захисту від загроз і нейтралізації їх наслідків. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua> (дата звернення: 25.02.2024).

Кушнірова К.,

студентка,

Національний авіаційний університет

Науковий керівник - Касьянова Н.,

д.е.н., професор

завідувач кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки

ІНСТРУМЕНТИ ПІДГОТОВКИ ВЕЛИКИХ ДАНИХ ДЛЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

Великі дані є важливим ресурсом для аналітики та прийняття рішень у бізнесі. Однак для ефективного аналізу великі набори даних потребують попередньої підготовки та очищення. У роботі розглядається використання інструментів OpenRefine та R для підготовки великих даних до подальшого аналізу. Описано основні етапи роботи з даними: імпорт, очищення, нормалізація, об'єднання та експорт. Показано, як за допомогою OpenRefine можна ефективно очистити та нормалізувати великі набори даних, а потім використати мову R для подальшої обробки та аналізу підготовлених даних.

Ключові слова: великі дані, підготовка даних, очищення даних, OpenRefine, мова програмування R.

Аналіз великих даних – важливий інструмент в сучасній бізнес-аналітиці. Проте сирі дані часто містять шум, дублікати, пропуски та помилки, що ускладнює їх аналіз, тому важливим етапом є їх підготовка та очищення. Обсяги даних, що генеруються і накопичуються сучасними організаціями, постійно зростають, тому їх обробка та аналіз все більше потребують технічних рішень.

Для порівняння інструментарію обробки даних було взято «брудний» масив (з пропущеними значеннями) з їх подальшим завантаженням у додаток OpenRefine і проведено аналіз даних за допомогою функції BlackDown. Використовуючи меню «Edit Cells» та функцію BlackDown (обравши стовпці, які містять пусті комірки), було очищено масив даних. За допомогою таких